

Magdalena Piepiórka

Teoretyczne dylematy pojęcia elity politycznej

Pojęcie elity nieustannie zmienia swe znaczenie, zakres i treść. Poprzez niedookreśloną dynamicznie ewoluuje w swym znaczeniu. Etymologicznie pojęcie „elita” wywodzi się od francuskiego słowa „d’elite”, które pojawiło się w siedemnastym wieku i służyło do określenia rzadkich dóbr czy wartości. Dopiero później zaczęto go używać na określenie ludzi, a pod koniec dziewiętnastego wieku zaczyna być szerzej używane w naukach społecznych i publicystyce politycznej na określenie doborowego zbioru osób. To upowszechnienie terminu elita na określenie wybitnych jednostek było wynikiem pojawienia się socjologicznych koncepcji elit Vilfredo Pareto i Gaetano Mosci¹. Elita to grupa osób na najwyższym poziomie rozwoju i spełniania w danej dziedzinie życia. Zatem można założyć, iż elita, to ludzie wyróżniający się i miarodajni, posiadający znaczenie w danym kręgu społecznym. To grupa mniejszości wywodząca się z większości, jednak stanowiąca jej rdzeń. Należy zwrócić uwagę, iż wśród elit kształtują się: elity polityczne, elity władzy, elity intelektu, elity kultury, elity sportu, które ukształtowały się wskutek wyróżniających się jednostek społecznych w danej dziedzinie życia społecznego oraz występujące ściśle ze zjawiskiem władzy politycznej, co obrazują terminy takie jak: elita władzy, elita polityczna i elita rządząca. Taki obraz kształtowania się elit wskazywał Pareto, który pierwotnie podkreślił wartość ludzi najzdolniejszych w kategorii danej populacji by kolejno wyodrębnić elitę rządzącą i elitę nierządzącą.

Zygmunt Bauman wskazywał rozumienie elity na potoczne i socjologiczne. Potocznie dowodził, iż w najszerszym, neutralnym sensie elitę rozumie się jako zespół jednostek wyróżniających się spośród otoczenia pod jakimś względem, uznanym za doniosły w danej zbiorowości, w sensie wartościującym (pozytywnym) – jako zespół jednostek wartościowych, najwyżej cenionych, przodujących w danej grupie ludzkiej [...]; w sensie wartościującym (pejoratywnym), zespół jednostek odgradzających się od

¹ J. Sztumski, *Elity, ich miejsce i rola w społeczeństwie*, 2007, s. 21.

ogółu w poczuciu swej faktycznej lub domniemanej wyższości pod pewnym względem. Znaczenie socjologiczne, wskazał iż odczytywane jest w sposób niejednorodny i nie zawsze dostatecznie sprecyzowany². Według niego współcześni socjologowie wyodrębniając elity kierują się trzema głównymi kryteriami: prestiżu, kwalifikacji i władzy oraz nadają terminowi elita znaczenie związane z tymi kryteriami. Elita prestiżu – warstwa posiadająca w określonej społeczności najwyższy autorytet, elita kwalifikacji – warstwa dysponująca w danej dziedzinie aktywności społecznej najwyższymi rezultatami lub możliwościami, ich osiągnięcia; elita władzy – warstwa najbardziej wpływowa, mająca największy udział w społeczeństwie ważnych w danej społeczności decyzjach³.

Zdaniem J. Sztumskiego, elita to grupy przywódcze, wyróżniające się wśród mas ludzkich danego społeczeństwa, spośród których zostają owe gremia wyłonione poprzez różne selekcje społeczne⁴. Wyłonienie się elity ma bezwzględny związek z rozwojem danej grupy społecznej. Sztumski wskazuje, że charakter i struktura elity wynika z jej genezy, spełnianych funkcji społecznych, posiadanego autorytetu i prestiżu oraz stabilności. Wskutek czego wyróżnia on: elity sprawujące oficjalną władzę, elity szlacheckie, elity sprawiedliwych, elity populistyczne, elity męźnych, elity bogatych, elity specjalistów i elity ideologów⁵.

Elity szlacheckie odnoszą się do starożytnych koncepcji rządów najlepszych, czyli tych, którzy mają korzenie legendarnych rodów kierujących się honorem i sławą. Elity sprawiedliwych, których cechuje prawość, szacunek do norm etycznych, moralnych i opartych na nich norm postępowania obowiązujących w danych społeczeństwie. Elity populistyczne tworzą się wskutek przywódców mas, obłubieńców ludu, którzy swą władzę opierają na egzaltacji wobec ludu. Elity męźnych stanowią ludzie odznaczający się energicznością, charyzmą, męstwem. Elity bogatych stanowią plutokraci, ci którzy posiadają kapitał i skuteczność środków finansowych jako narzędzi rządzenia masami społecznymi oraz budowania zachowań politycznych poszczególnych osób. Elity specjalistów, to fachowcy posiadający kompetencje z danych dziedzin życia społeczno-gospodarczego, politycznego, naukowego, kulturalnego. Z kolei elity ideologów to grupa osób zmierzających do ideokracji, czyli takiego sposobu rządzenia, gdzie dominantę stanowi manipulacja zarówno słowem, jak i symbolem znanym danej społeczności.

Współcześnie badania nad elitami odbywają się w dwóch płaszczyznach: stopniu strukturalnej integracji elit oraz porozumieniu względem wartości politycznych. Integracja strukturalna oznacza istnienie powiązań komunikacyjnych oraz wzajem-

² Z. Bauman, *Wielka encyklopedia powszechna*, hasło: elita, t. III, Warszawa 1964, s. 402–403.

³ *Ibidem*, s. 403.

⁴ J. Sztumski, *Elity, ich miejsce i rola w społeczeństwie*, Katowice 1997, s. 10.

⁵ *Ibidem*, s. 24.

nych oddziaływań pomiędzy różnymi frakcjami elity, zaś porozumienie odnosi się do zachownia reguł i kodów zachowań politycznych oraz prawomocności istniejących instytucji politycznych⁶. Zgodnie z powyższym tokiem myślenia i postępowania Field G.L i Higley wyróżnili trzy podstawowe typy elit oraz jeden poboczny. Wśród tych odnajduje się:

- elitę sfragmentaryzowaną,
- elitę zintegrowaną normantycznie,
- elitę zintegrowaną ideologicznie,
- elity nie w pełni zintegrowane.

Elita sfragmentaryzowana odznacza się niewielkim stopniem integracji strukturalnej oraz normantycznym porozumieniem, co ma wpływ na labilność systemu politycznego. Wskutek braku jasno określonych reguł gry politycznej i wartości istniejących instytucji sprawia, że celem samym w sobie jest zwalczających się wzajemnie frakcji, jest osiągnięcie władzy⁷.

Elitę zintegrowaną normantycznie cechuje relatywnie wysoki stopień strukturalnej integracji i normantycznego consensusu, a sieć powiązań komunikacyjnych i interakcyjnych obejmuje wszystkie frakcje, które, choć prowadząc otwartą polemikę w sprawach ideologicznych i politycznych, zgadzają się co do reguł gry politycznej i poszanowania istniejących instytucji. Te opierają się na zasadzie politycznej reprezentacji wyborców. Występują w systemach demokratycznych⁸.

Elita zintegrowana ideologicznie wypełnia oba kryteria. Działa pod kierunkiem jednej frakcji, towarzyszy jej władza scentralizowana, stabilny system rządów oraz brak politycznej konkurencji, pomimo że mogą obowiązywać procedury demokratyczne⁹.

Elity nie w pełni zintegrowane odzwierciedlają etap przejściowy między elitami sfragmentaryzowanymi a konsensualnie zintegrowanymi. Obecne są w społeczeństwie industrialnym o ukształtowanym systemie demokratycznym, w sytuacji, gdy elita podzielona jest na dwie frakcje, z których jedna respektuje wartości antyegalitarne, a druga egalitarne. Ta pierwsza, wygrywając wybory, pozbawia drugą dostępu do strategicznych pozycji biurokratycznych, wskutek czego, ta druga wywołuje manifestacje i strajki. W konsekwencji elita nie w pełni zintegrowana przekształca się w skutek zależności ekonomicznej, w elitę konsensualnie zintegrowaną, bądź powróci do elity sfragmentaryzowanej¹⁰.

⁶ M. Burton, R. Gunther, J. Higley, *Elity a rozwój demokracji*, [w:] *Elity. Demokracja. Wybory*, oprac. J. Szczupaczyński, Warszawa 1993, s. 32.

⁷ *Ibidem*, s. 32–33.

⁸ *Ibidem*, s. 97.

⁹ *Ibidem*, s. 34.

¹⁰ J. Wasilewski, *Elityzm redivivus?*, „*Studia Socjologiczne*” 1989, nr 3 (114), s. 96.

Wasilewski stwierdza, iż elita polityczna, to grupa sprawująca władzę lub wywierająca stały i zinstytucjonalizowany wpływ na rządzenie. Takie rozumienie elit odpowiada paradygmatowi elitystycznemu w socjologii i naukach politycznych¹¹. Elita polityczna to grupa ludzi, która z racji piastowania określonych urzędów czy też zajmowania strategicznych stanowisk w organizacjach pozapaństwowych dąży do zapewnienia sobie regularnego i znaczącego wpływu na politykę.

Bardzo podobną typologię elit politycznych wyróżnił R. Putnam, wskazując trzy zasadnicze typy elit władzy występujących w systemach demokratycznych¹²:

- * elity konsensualne (*consensual*), odpowiadają elitom zintegrowanym ideologicznie, które powstają tam, gdzie ich członkowie cenią sobie wartości zgody i jedności wewnątrz elity. Przeważają wtedy zachowania pojednawcze i kompromisowe. Takie elity cechuje wysoki lub bardzo wysoki poziom integracji, wewnętrznej solidarności oraz dążenie do konsensusu na zewnątrz. Umiejętność porozumiewania się członków różnych elit pozwala unikać sytuacji antagonistycznych i koncentrować się na osiągnięciu celów politycznych;
- * elity konkurujące (*competitive*) odpowiadające elitom sfragmentaryzowanym, charakteryzujące się ostrym współzawodnictwem w walce o władzę i jej utrzymanie. Negocjacje i porozumienie zastępuje konfrontacja i rywalizacja, przybierająca czasami formę „wojny politycznej”. Elity konkurujące charakterystyczne są dla USA, Wielkiej Brytanii czy współczesnej Hiszpanii;
- * elity koalicyjne (*coalescent*), powstają najczęściej na bazie elit rywalizujących ze sobą. Przed lub po wyborach dochodzi do zawiązania koalicji dwóch lub większej liczby partii politycznych (mogą to być także inne podmioty polityczne, np. związki zawodowe). Celem aktorów politycznych jest przejście lub utrzymanie władzy, co byłoby niemożliwe do zrealizowania samodzielnie. Od umiejętności negocjacji i wypracowania kompromisowych rozwiązań, satysfakcjonujących wszystkich członków sojuszu, zależy stopień efektywności prowadzonej przez nich polityki. Ten typ elity wykształcił się w RFN (żadna z dużych partii nie jest w stanie rządzić bez wsparcia partnera koalicyjnego).

Przywołując i opisując sugerowane przez różnych badaczy typologie elit politycznych należy wspomnieć o jawnych i utajnionych elitach, które z kolei wskazuje J. Sztumski. Według wspomnianego autora wszystkie elity, które występują w społeczeństwie rozwiniętym są jednak jawne. Cechą elit utajnionych jest ich istnienie, w taki sposób, jakby ich w ogóle nie było. Taką grupę elit stanowią: grupy nacisku, kliki, mafie.

¹¹ J. Wasilewski, *Społeczne procesy rekrutacji regionalnej elity władzy*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1990, s. 184.

¹² R. Putnam, *Comparative Studies of Political Elites*, New Jersey 1976.

Grupy nacisku to działające w sposób zorganizowany grupy, które w różnym stopniu mają wpływ na interesy tych, którzy je tworzą oraz klientów pochodzących z różnych środowisk społecznych. Zasadniczym działaniem tej właśnie grupy jest wywieranie nacisku na różne ogniwa władzy państwowej, partie, parlamenty czy opinię publiczną.

Kliki – to małe grupy społeczne, które kształtują się w obrębie większej, jednak w atmosferze spontaniczności. Celem tej grupy jest wchłonięcie pozostałych członków, tak by stanowić pełną strukturę.

Mafie, to grupy społeczne stosujące przymus, jednak ich zakres działania ma szerszą skalę aniżeli dana grupa w społeczeństwie. Mafie mają charakter nacechowany egoizmem, który pozwala im realizować swoje cele w sposób legalny (posługując się środkami dozwolonymi przez prawo – nagrody, premie, wynagrodzenie za pracę) oraz nielegalny, stosując środki zabronione, tj. przekupstwo, morderstwo, szantaż.

Elity władzy kształtują się jawnie spośród osób:

- pełniących kierownicze stanowiska w określonych strukturach organizacyjnych;
- zajmujących wysokie pozycje w hierarchii instytucji państwowych;
- wybijających się, zdolnych, kreatywnych i przedsiębiorczych, które swym zaangażowaniem i aktywnością wzmacniają i wzbogacają potencjał elity władzy.

Wymienione jako dwie pierwsze, tworzą się z osób ogólnie znanych w danym środowisku społecznym ze względu na swą działalność polityczną, społeczną oraz aktywność zawodową. Trzecia grupa buduje się na skutek zauważenia i wywyższenia przez inne struktury w celu wylansowania.

Vilfredo Pareto postrzega elitę danego społeczeństwa jako ludzi o wysokim stopniu inteligencji i sprytu, ale wyklucza ocenę zasług i użyteczności tych klas dla społeczeństwa. Elita to grupa ludzi o „najwyższych zdolnościach w danej dziedzinie aktywności”, kryterium staje się sukces i uchylona zostaje ocena moralna tej grupy¹³. Pareto wskazuje również na nieuchronność procesu degeneracji elit politycznych, czemu daje wyraz w swojej „teorii krążenia elit”.

Nieco inaczej problem kształtowania się elity postrzega Gaetano Mosca, który tak jak Pareto związany jest z włoską teorią polityki. Wskazuje, że elita bardzo często zdobywa posłuch poprzez atrybut siły. Legitymacją władzy jest dla elity określona formuła polityczna, lecz to nie formuła polityczna określa sposób tworzenia klasy politycznej, ale klasa polityczna wybiera sobie odpowiadającą jej w danym momencie formułę polityczną.

Pojęcie elity jest więc pojęciem utożsamianym ze sferą władzy. W literaturze dostrzec można wiele określeń bliskoznacznych, na przykład: klasa polityczna, elita rządząca

¹³ V. Pareto, *Uczucia i działania. Fragmenty socjologiczne*, Warszawa 1994, s. 90–145.

dząca, przywództwo dlatego też należy w sposób bardzo indywidualny weryfikować zakres przynależności danych jednostek społecznych do danej grupy.

Współcześnie definicje wskazują, że „(...) elita może obejmować osoby najlepsze w jakiejś dziedzinie społecznej aktywności, mogą to być osoby cieszące się szczególnie wysokim prestiżem społecznym, wywierające znaczący wpływ na losy danej społeczności, pełniące ważne funkcje społeczne, posiadające ponadprzeciętny dostęp do dóbr czy zasobów oraz piastujące naczelne pozycje w wielu instytucjach czy organizacjach społeczno-politycznych¹⁴. Również i elita polityczna (wraz z jej pochodnymi w postaci elity rządzącej, panującej czy po prostu elity władzy) jest najczęściej określana w sposób pozycyjny (instytucjonalny), czyli właśnie przez zajmowanie ekspozowanego miejsca w strukturach władzy¹⁵.

Podobną definicję elity proponują politolog G. Lowell Field i socjolog John Higley. Twórcy wskazują: „elitę stanowią osoby zajmujące strategiczne pozycje w publicznych i prywatnych organizacjach biurokratycznych (np. w administracji państwowej, partiach politycznych, przedsiębiorstwach produkcyjnych, związkach zawodowych i innych organizacjach zawodowych, środkach masowego przekazu, organizacjach religijnych i oświatowych, zorganizowanych grupach protestu itp.)”¹⁶.

Teorię Fielda podziela Jacek Wasilewski, który zajmując się badaniami nad elitami wskazuje, iż współczesny nurt elityzmu kształtowany jest przez pozycyjną definicję elity politycznej. Tworzą ją osoby zajmujące główne stanowiska w instytucjach politycznych oraz organizacjach ekonomicznych, związkowych, militarnych. Zdaniem J. Wasilewskiego, elita to grupa o charakterze zawodu, która w swym działaniu wymaga poparcia mas społecznych¹⁷.

Według J. Noconia, elitę władzy należy wyodrębnić na podstawie różnicowanych kryteriów, które dzieli się na: kryterium roli w procesach decyzyjnych, wpływ oraz miejsca zajmowanego w strukturze społecznej¹⁸. Najważniejsze jest tu kryterium wpływu politycznego, w którym za punkt odniesienia należy przyjąć decyzję polityczną. Kształt i treść decyzji władczej weryfikować będzie grono elity rządzącej¹⁹. Z kolei elitę rządzącą stanowią jednostki posiadające rzeczywisty wpływ na decyzje władcze. Taka definicyjna gradacja umożliwia wyłonienie grupy osób, która ma bezpośredni lub pośredni wpływ na procesy decyzyjne. To co najważniejsze w polityce wiąże się z możliwością podejmowania decyzji, które należą do społeczeństwa.

¹⁴ J. Wasilewski, *Spoleczne procesy rekrutacji...*, s. 200.

¹⁵ M. Żyromski, *Teorie elit a systemy polityczne*, Poznań 2007, s. 51–52.

¹⁶ J. Wasilewski, *Elityzm redivivus?*, „Studia Socjologiczne” 1989, nr 3 (114), s. 92.

¹⁷ J. Wasilewski, *Kontraktowy Sejm jako miejsce formowania się elity politycznej*, [w:] J. Wasilewski, W. Wesolowski, *Początki parlamentarnej elity. Postowie kontraktowego Sejmu*, Warszawa 1992, s. 29–30.

¹⁸ J. Nocon, A. Laska, *Teoria polityki*, Warszawa 2005, s. 186–188.

¹⁹ *Ibidem*, s. 189.

Okazuje się nieistotne, kto sprawuje władzę i stanowisko, ale ten kto ma wpływ na treść decyzji.

Rozważając znaczenie terminu elita nie sposób jest pominąć jej funkcji. Współczesne teorie elit wskazują, iż na przynależność do elity wpływa pełnienie określonych ról i funkcji. Te z kolei różnicuje przedmiot, zakres a przede wszystkim znaczenie dla określonej grupy społecznej. Zjawiskiem determinującym istotę, zasadność a przede wszystkim ważność określonych elit jest poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego i kulturalnego. W zależności od potrzeb danego społeczeństwa istotne role odgrywać będą na przykład elity technokratyczne, ideologiczne czy wojskowe. Oczekiwana i pożądana grupa elity warunkowana jest rozwojem danego państwa. Państwa wysokorozwinięte swój rozwój zawdzięczają elitom kierującym życiem gospodarczym, jak również rewolucji naukowo-technicznej, zaś państwa o niższym rozwoju cywilizacyjnym cenią elity ideologiczne. Zdaje się obdarzonym być większym zaufaniem przywódca ideologiczny aniżeli specjalista w danej dziedzinie o sprawdzonych merytorycznie kwalifikacjach²⁰.

Na podstawie takich obserwacji elita spełnia dwie funkcje: wzorotwórczą i opiniotwórczą. Grupa, która została wyłoniona na podstawie wyróżniania się ważnymi cechami osobowościowymi i merytorycznymi zasłużyła sobie na zajęcie najwyższego miejsca w hierarchii społecznej, które z kolei zapewniają korzystanie z przywilejów wynikających z zajmowanej pozycji. W ten sposób takie osoby stają się autorytetem społecznym a tym samym wzorem do naśladowania, który ma istotny wpływ na szerzenie określonych postaw i wartości w życie danej społeczności. Funkcja wzorotwórcza pełni rolę opiniotwórczej. Ta kształtuje opinię publiczną rozpowszechniając ją wśród społeczeństwa. Każda społeczność tworzy etapowo swoje poglądy, na które istotną rolę mają opinie. To na opiniach opierają się powszechne przekonania i poglądy, będące bodźcem do określonych zachowań i postaw społecznych²¹. Dlatego też zasadne i istotne zdaje się pozyskanie w szeregi funkcjonującej elity grupy specjalistów z różnych dziedzin życia o wysokim doświadczeniu i kompetencjach, co wpływa na bardziej wiarygodną, miarodajną i efektywną opinię wśród społeczeństwa. Należy też podjąć wysiłek do pozyskania kulturotwórczej grupy społecznej – elity, która zadba o krzewienie kultury na danym terytorium.

Wspomniane przez autora funkcje elit: wzorotwórcza, opiniotwórcza i kulturotwórcza tworzą jedną tzw. socjalizacyjną. Jednostka społeczna, przyswajająca wzory zachowań, postawy, wartości bądź normy społeczne od elity uczy się żyć i funkcjonować w państwie, pod wpływem bodźców jakim stała się elita polityczna.

²⁰ J. Sztumski, *Elity ich miejsce i rola w społeczeństwie*, Warszawa 2003, s. 71.

²¹ J. Nocoń, *Elity polityczne, Studium interpretacji funkcjonalnej*, Toruń 2004, s. 152–153.

Ponadto elita pełni funkcje:

- kreacyjną, czyli odpowiedzialną jest za inicjowanie celów grupowych, motywowanie i inspirowanie działań zbiorowych;
- zarządzania, wyrażaną w procesie koordynowania przedsięwzięć politycznych, organizowania działań, ich planowania oraz kontroli stopnia realizacji. Wypracowywanie długofalowych założeń dotyczących strategii politycznej obejmuje zarówno określenie zadań, celów politycznych, zestawień korzyści i kosztów społecznych, jak i główne instrumenty oraz mechanizmy ich realizacji;
- kontrolną, wyrażaną w kompetencjach parlamentu względem egzekutywy rządowej. Należy to rozumieć jako nadzór zarówno nad działaniem elit, jak i nad formą ich doboru (proces wyborczy);
- koordynacyjną, polegającą na harmonizowaniu działań różnych form i szczebli reprezentacji określonych grup społecznych. Związana jest ona z wypracowywaniem mechanizmów komunikacji, zarówno wewnątrz elit politycznych, pomiędzy elitami, a także pomiędzy elitami i resztą społeczeństwa.

Dodatkowo można tu wspomnieć o kilku uniwersalnych dla elit (także politycznych) funkcjach:

- socjalizacyjnej formy oddziaływania na świadomość polityczną społeczeństwa np. przez edukację polityczną, propagandę, agitację, przemowy polityków, apele, dyskusje w mediach itp.;
- aksjologicznej – w ramach tej funkcji realizowane są funkcje ideotwórcze, które kształtują nowe idee, wizje ładu i porządku społecznego, wartości i cele polityczne oraz programy rozwoju;
- stabilizacyjnej, która obrazuje wpływ elit na tempo, kierunek, zakres i głębokość zmian społecznych. Działania tych elit wpływają na relacje pomiędzy poszczególnymi podmiotami społecznymi, kształtując charakter wzajemnych stosunków. Odpowiadają również za rozwiązywanie konfliktów społecznych zapobiegając destabilizacji;
- regulacyjnej, wyrażającej się w kompetencjach decyzyjnych i dystrybucyjnych. Elity polityczne zawsze są głównymi animatorami, kreatorami i reżyserami procesów decyzyjnych;
- dystrybucyjnej, która wyrażana jest podejmowaniem przez elitę decyzji o sposobach, zasadach i sferach alokacji materialnych i niematerialnych dóbr społecznych.

Podsumowując, elita to osoby cieszące się istotnie wysokim prestiżem społecznym i wywierające znaczący wpływ na dzieje danej grupy społecznej to postacie pełniące ważne funkcje społeczne, posiadające dostęp do dóbr i piastujące pozycje w wielu instytucjach, organizacjach społeczno-politycznych; to osoby, które są najlepsze i najbardziej aktywne w określonej dziedzinie społecznej, w danym samorządzie terytorialnym.

Zatem, co warunkuje przynależność do elit? Istnieje wiele koncepcji, które sugerują odpowiedź. Główne założenia elityzmu sformułowane zostały między innymi przez Vilfreda, Gaetano Moskę, Roberta Michelsa, Maxa Webera a także Pareto w okresie XIX I XX w.²² Meritum elityzmu zawiera się w twierdzeniu, zgodnie z którym w społeczeństwie zawsze mamy do czynienia z rządami mniejszości nad większością²³.

Harold D. Lasswell wskazuje przynależność do elity z pozycją, którą zajmuje się w danej strukturze społeczno-polityczno-gospodarczej, bądź innej, danego społeczeństwa²⁴. Definicja Lasswella umożliwia bardzo czytelne zastosowanie badań empirycznych, które nie tylko obrazują pozycje i struktury polityczne, ale przede wszystkim alternatywy i możliwości testowania danego stanowiska politycznego.

Summary

Theoretical dilemmas of concept of political elite

The political elite is a term which more often occurs in Polish society using. The name is signified society of positive thinking and looking in nation future. Nowadays the elites are becoming a cause of scientific and technological development so it is seen as really intensive, social needs. The meaning and form is interesting and in consequence causes peoples admiration and respect. The existing of this term justifies the analyse and reflection on phenomena of elites and it is very often main area of researches. The aim of this survey is to expose the elite term and its conditionals in this social environment. The Genesis of elite term approaches this paper by showing conditional forms, the elite role in social life, especially functioning in it.

²² B. Krauz-Mozer, *Demokracja a elity*, [w:] *Elity polityczne w Polsce*, red. K. Patecki, Warszawa 1992, s. 46–47.

²³ A. Jasiewicz-Betkiewicz, W. Betkiewicz, *Elity polityczne wielkich miast*, [http—archive.nbu.gov.ua-portal-sc_gum-spup-2012_2-1-9%Studia%politologica%20](http://archive.nbu.gov.ua-portal-sc_gum-spup-2012_2-1-9%Studia%politologica%20)

²⁴ J. Sztumski, *Elity, ich miejsce i rola w społeczeństwie*, Katowice 2007, s. 12–18.